

12.06.2019

TÜRKİYE'NİN SAVUNMA-GÜVENLİK-DIŞ POLİTİKASINI İLGİLENDİREN GELİŞMELER

ORTADOĞU-AFRİKA

IKBY Meclisi hükümeti kurması için Mesrur Barzani'yi aday gösterdi... IKBY'deki 111 sandalyeli mecliste 97 vekilin katılımıyla düzenlenen olağan oturumda yapılan oylamada, eski IKBY Başkanı Mesut Barzani liderliğindeki Kürdistan Demokrat Partisi'nin (KDP) başbakan adayı Mesrur Barzani, 87 oy alarak yeni hükümeti kurmak için aday gösterildi.

İran yarın ilk kez Japonya'dan bir başbakanı ağırlayacak... ABD-İran geriliminin tavan yaptığı bir dönemde arabuluculuk yapma önerisinde bulunan Şinzo Abe, yarın 1979'dan beri Tahran'ı ziyaret eden ilk Japonya Başbakanı olacak. ABD Devlet Başkanı Donald Trump ile Abe'nin telefon görüşmesinde değinen Japon yetkili, bu görüşmede tarafların önemli bölgesel konular hakkında fikir alışverişinde bulunduğunu aktardı.

İran Meclis Başkanı Laricani: Hiçbir büyük ülke yaptırımları kabul etmiyor... İran Meclis Başkanı Ali Laricani, ABD'nin İran'a uyguladığı yaptırımların hukuka aykırı olduğunu söyleyerek, "ABD'nin uyguladığı bu yaptırımları hiçbir büyük ülke kabul etmiyor" dedi. Görüşmede ayrıca ABD'nin İran aleyhinde uyguladığı yaptırımlara ilişkin değerlendirmede bulunan Laricani, ABD'nin İran'a yönelik uyguladığı yaptırımların uluslararası hukuka aykırı olduğunu belirterek, "Hiçbir büyük ülke bu yaptırımları kabul etmiyor. Elbette bu yaptırımlara karşı ortak bir çözüm geliştirmemiz şart" ifadelerini kullandı.

Zarif: Bize karşı ekonomik terör uygulayan bir ABD Başkanı ile müzakere etmeyiz... İran Dışişleri Bakanı Muhammed Cevad Zarif, ABD'nin İran halkına dayattığı savaş karşısında sessiz kalmayacaklarını belirterek, "Bize karşı ekonomik terör uygulayan bir ABD Başkanı ile müzakere etmeyiz. Biz teröristler ile görüşmeyiz" dedi. Merkezi Birleşik Arap Emirlikleri'nde (BAE) bulunan uluslararası bir haber kuruluşuna açıklamada bulunan İran Dışişleri Bakanı Cevad Zarif ABD'nin İran'a yönelik uyguladığı yaptırımlar ve baskıya ilişkin değerlendirmede bulundu.

Irak tarihini ABD'den geri alacak... Irak Başbakanı Adil Abdülmehdi, Saddam Hüseyin'in devrilmesinin ardından ABD askerlerinin Irak'tan çaldığı binlerce tarihi eserin ülkeye geri

getirileceğini açıkladı. Irak Başbakanlık Basın Ofisi tarafından yapılan açıklamada, Abdülmehdi'nin Irak'ın dünya medeniyeti için tarihi miras niteliği taşıdığını vurguladığı, ülkenin bugünü ve yarını için bu tarihi mirasa sahip çıkılması gerektiğini aktardığı kaydedildi.

İsrail'den Suriye'nin güneyine bir saldırı daha... İsrail'in Suriye'nin güneyinde yer alan Dera bölgesinin kuzeybatısındaki Tel el-Harra'ya füze saldırıları düzenlediği, Suriye hava savunmasının karşılık verdiği bildirildi. İsrail uçaklarının Suriye'nin güneyindeki Dera bölgesinde yer alan Tel el-Harra'yı hedef aldığı öğrenildi.

Hariri: Lübnan Körfez sorunlarına dahil edilmemeli... Lübnan Başbakanı Saad Hariri, "Lübnan, Suudi Arabistan başta olmak üzere Körfez ülkeleriyle yaşanacak herhangi sorunun içine dahil edilmemeli" dedi. Söz konusu ifadelerin Sünnilerin arasında bir çalkantıya yol açmadan önce yalanlanmış olması temennisinde bulunan Hariri, yaklaşık iki hafta önce Mekke'de düzenlenen zirvedeki konuşması ve tutumunun, hükümetin temelini teşkil eden mesafeli davranma kararına bağlılığın en üst seviyesini teşkil ettiğini kaydetti.

Sudan'da muhalifler sivil itaatsizlik ve grevi askıya aldı... ÖDBG'den yapılan yazılı açıklamada, 3 günlük grevin oldukça başarılı olduğu savunularak, bu geceden itibaren ikinci bir duyuruya kadar sivil itaatsizlik ve grev uygulamasının askıya alındığı belirtildi. "Sivil itaatsizlik tecrübesi, barışçıl direniş tarihinde ön sıralarda yer alacak. 3 günlük tarihi kararlılık boyunca sivil itaatsizlik ve grev, Sudan'ın tüm kentlerinde çok yüksek katılımıyla yerine getirildi. Bu benzeri görülmemiş sivil ittifak, askeri konseye, Sudan halkının gücü ve kudreti hakkında açık bir mesaj olmuştur. Birliğimiz ve barışçılığımız kurtuluşa götüren yollarımız. 30 yıllık rejimin üzerimizden kaldırılması zorlu engelleri aşmayı gerektiriyor. Kırılmayacak bir irade ile bunun da üstesinden geleceğiz."

AVRUPA – AB

Almanya Dışişleri Bakanı: Nükleer silahsızlanma anlaşmaları krizde, dünya barışı tehlikede... ABD'nin çekildiği nükleer anlaşmayı kurtarma umuduyla gerçekleştirdiği Tahran ziyaretinde somut ilerleme sağlayamayan Almanya Dışişleri Bakanı Heiko Maas, nükleer silahsızlanma çabalarının krize girdiğini, bunun dünya barışı için tehlike oluşturduğunu söyledi. Nükleer silahsızlanma ve nükleer silahların yayılmasını önleme konusunda gösterilen

çabaların krize girdiğini söyleyen Maas "Bu dünya barışı için bir tehlike. Bu olumsuz eğilime karşı koymamız gerekiyor" dedi.

AİHM'den MİT'in FETÖ operasyonu kararı: Türkiye'ye gönderilmeleri yasa dışı, gereksiz ve keyfi... AİHM, FETÖ yapılanmasının yurt dışındaki unsurlarına yönelik MİT operasyonlarıyla ilgili ilk kararını verdi. Mahkeme, Moldova'nın 5 Türk vatandaşını Türkiye'ye teslim ederek AİHS'yi ihlal ettiğine hükmetti. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) Türkiye ve Moldova gizli servislerinin ortak operasyonu ile 6 Eylül 2018 tarihinde Türkiye'ye gönderilen FETÖ mensubu 5 Türk vatandaşı tarafından açılan davada Moldova'nın Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni (AİHS) ihlal ettiği sonucuna vardı. Davacıların 'yasa dışı' yollardan Türkiye'ye gönderildikleri sonucuna varan AİHM, ulusal ve uluslararası hukuka aykırı davranıldığını belirtti. Moldova'nın AİHS'nin özgürlük ve güvenlik hakkıyla ilgili 5. maddesinin 1. fıkrası ile özel ve aile hayatına saygıyla ilgili 8. maddesini ihlal ettiğine hükmetti.

Wikileaks Baş Editörü Hrafnsson: Assange davası basın özgürlüğüne karşı bir saldırıdır... Wikileaks Baş Editörü Kristinn Hrafnsson, Londra'da düzenlenen toplantıda yaptığı açıklamada, ABD makamlarının Wikileaks kurucusu Julian Assange hakkındaki suçlamalarına ilişkin, "ABD'nin Assange'a yönelttiği suçlama bu davanın tabiatı açısından son derece aydınlatıcı" dedi. "Suçlamalar Birinci Dünya Savaşı zamanından kalma Espiyonaj Yasası'na dayanıyor" ifadelerini kullanan Hrafnsson, "Bu yasa 102 yıllık tarihi içinde bir kez herhangi bir yayıncıya ve gazeteciye karşı kullanılmamış. Bu, Assange davasıyla gazeteciliğe karşı başlatıldığını gördüğümüz saldırıda bir dönüm noktası" diye konuştu.

Ukrayna, Karadeniz'de doğalgaz çıkarma hakkı için Lahey'e başvurdu... Ukrayna'nın Lahey Temsilcisi Yelena Zerkal, ülkesine Karadeniz'de doğalgaz çıkarma hakkının verilmesini talep etti. Rusya'nın, Ukrayna'nın Karadeniz'deki petrol ve doğalgaza erişimi engellediğini iddia eden Zerkal, Rusya'nın 2014 ilkbaharından bu yana Karadeniz'de "en az 9 milyar metreküp doğalgaz" ürettiğini ileri sürdü. Zerkal, "Bu arada hükümetimiz, doğalgaz üretimini geliştirerek ülkenin enerji bağımsızlığını sağlamaya çalışıyor. İhtiyaç duyulan hacim, yıllık 5 ilâ 6 milyar metreküp, Karadeniz'deki kaynaklarımız tarafından karşılanabilir" diye konuştu.

Bulgaristan Savunma Bakanı, NATO ve Rusya arasında savaş olasılığını değerlendirdi... Bulgar medyaya konuşan Karakaşanov, "F-16'ları, hava sahamızı korumak veya hava şovu

yapmak için almıyoruz. Allah korusun savaşta yarayacak savaş uçaklarını alıyoruz" dedi. NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg'in Rusya tehdidiyle ilgili sözlerini değerlendiren Karakaçanov, NATO ve Rusya arasındaki gerilimle ilgili açıklamaların her zaman sert olduğunu ama bunun savaş tehdidi olduğu anlamına gelmediğini söyledi. "Şahsen ben ABD ile Rusya veya NATO ile Rusya arasında savaş olmayacağını düşünüyorum" diyen Karakaçanov, NATO'nun büyük üyelerinin her zaman Rusya'yla diyalog çağrısı yaptıklarını, küçük üyelerinin ise Moskova karşıtı açıklamalarda bulunduğu dikkat çekti. Karakaçanov, ABD-Türkiye ilişkilerindeki gerilim bağlamında, Bulgaristan'ın F-35 savaş uçağını alma isteğini dile getirip getirmeyeceği yönündeki soruya ise "Yeni nesil uçak almak isteyen ülkelerin sayısı çok, kuyruk uzun. Ancak fiyatı Bulgaristan için çok yüksek" cevabını verdi.

ABD

Trump: G20'de Şi ile görüşemezsek Çin'e ek gümrük vergisi getireceğim... Beyaz Saray'da gazetecilere açıklamada bulunan Donald Trump, Çin'den ithal 300 milyar dolar değerindeki ürüne yüzde 25 veya 'yüzde 25'ten çok daha fazla' gümrük vergisi getirebileceklerini açıkladı. Trump, bundan birkaç saat önce de CNBC televizyonuna verdiği demeçte, Şi Cinping'in 28-29 Haziran tarihlerinde Japonya'nın Osaka kentinde yapılacak G20'ye katılmasını umduğunu söyledi. Çinli teknoloji devi Huawei ürünlerine yönelik yaptırımlara da değinen Trump, bu konunun da görüşmenin bir parçası olabileceğini belirtti. Ancak Trump, Huawei teknolojisini hâlâ ABD için bir tehdit olarak gördüğünü de vurguladı.

Bolton: ABD, Rusya ve diğerlerine bedel ödetmek için siber saldırı düzenliyor... Trump'ın şahinliğiyle meşhur Ulusal Güvenlik Danışmanı Bolton'dan siber saldırıların asıl müsebbibinin ABD olduğunu ortaya seren bir açıklama geldi. ABD Başkanı Donald Trump'ın Ulusal Güvenlik Danışmanı John Bolton, devlet kurumlarının yurtdışında saldırgan siber operasyonlara giriştiğini teyit etti. Rusya'nın ABD seçimlerine müdahale ettiği iddiasıyla ilgili uzun süreli soruşturma hiçbir kanıt bulunamadığı için kapatıldı. Buna rağmen Bolton, Rusya ve diğer ülkelere ABD'nin içişlerine karışmanın bedelinin ödeteleceğini göstermek için Amerikan devletinin yurtdışında siber saldırı düzenlediğini söyledi.

Trump, Kim'den yeni mektup aldığını açıkladı: Çok olumlu şeyler olacağını düşünüyorum... Kuzey Kore lideri Kim'den 'çok güzel' bir mektup aldığını dile getiren Trump, "Kendisiyle iyi

ilişkilerimiz var. Çok olumlu şeyler olacağını düşünüyorum" değerlendirmesini yaptı. Sözlerini detaylandırmayan Trump, yakında Kim ile yeni bir buluşmanın mümkün olduğunu kaydederek, "Çok sıcak ve samimi bir mektup. Kuzey Kore'nin büyük bir potansiyeli olduğunu düşünüyorum" ifadelerini kullandı. Trump ayrıca, CIA için çalıştığı iddia edilen Kim'in üvey kardeşi hakkındaki bir soruya da "Benim başkanlığım altında buna izin vermezdim" sözleriyle yanıt verdi.

Adalet Bakanı Gül, ABD'li mevkidaşı Barr ile görüştü... ABD Adalet Bakanlığı binasında gerçekleşen görüşmenin yaklaşık 1,5 saat sürdüğü bildirildi. Görüşmede, Fetullah Gülen'in iade sürecindeki son durum da dahil olmak üzere, ikili ilişkileri ilgilendiren konuların ve ABD ile Türkiye arasındaki adli iş birliği süreçlerinin ele alındığı kaydedildi. Bakan Gül'ün Washington'daki programı kapsamında bazı ABD'li senatörlerle de bir araya geleceği ve ikili ilişkileri ele alan temaslar gerçekleştireceği aktarıldı.

ABD'den Suriyeli iş adamlarına yaptırım... ABD Hazine Bakanlığı, başta Samer Foz adlı Suriyeli iş adamı olmak üzere, toplam 3 kişi ve 13 kuruluşu, 'Suriye hükümetine destek oldukları' gerekçesiyle yaptırım listesine aldı. Açıklamada, başta Foz ailesi olmak üzere, bahsedilen kişi ve firmaların Suriye hükümetinin yeniden yapılanma ve yatırım çabalarına finansörlük ettiği belirtilirken, yaptırımların bu kişi ve firmaların gelir kaynaklarını kesme amacı taşıdığı ifade edildi.

Pentagon ile Lockheed Martin arasında yeni F-35 paketi anlaşması... ABD Savunma Bakanlığı (Pentagon), Lockheed Martin şirketi ile 478 yeni F-35 savaş uçağı üretimi için 34 milyar dolarlık anlaşma imzaladı, böylece F-35A uçaklarının birim fiyatını 80 milyon doların altına indirdi.

ABD Savunma Bakanı Vekili Shanahan: Bakan Akar'la telefonda S-400 ve F-35 görüşmesi yapacağım... Polonya Savunma Bakanı Mariusz Blaszczak ile Pentagon'da bir araya gelen ABD Savunma Bakanı Vekili Shanahan, görüşme öncesinde gazetecilerin sorularını yanıtladı. Cuma günü Akar'a gönderdiği ve Türkiye'nin F-35 savaş uçağı programına katılımına ilişkin değerlendirmeleri içeren mektuba yanıt alıp almadığı sorulan Shanahan, "Bu konunun artık haftalık olarak güncellediğimiz bir konu haline geldiğini düşünüyorum. Bakan Akar'la ilerleme konusunda birbirimizi bilgilendireceğimiz bir telefon görüşmesi yapacağım. Eğitimler konusunda bazı faaliyetleri durdurduk. Bakım faaliyetlerinden herhangi birini henüz

askıya almadık. Ne tür bir ilerleme kaydettiğimiz konusunda görüş alışverişinde bulunacağımızı umuyorum. Şu anda ifade edeceğim bunlar" dedi.

RUSYA

Rusya: S-400 konusunda Türkiye'ye yönelik tüm sorumluluklarımızı yerine getireceğiz...

Rusya Dışişleri Bakan Yardımcısı Sergey Ryabkov, Moskova'nın mevcut koşullarda dahi S-400 füze savunma sistemleri konusunda Türkiye'ye yönelik sorumluluklarını tam anlamıyla ve hiçbir sapma olmadan yerine getireceğini duyurdu. Sputnik'e konuşan Rusya Dışişleri Bakan Yardımcısı Ryabkov, ABD'nin S-400 sevkiyatı konusunda Türkiye'ye yönelik son eylemlerinin açıkça, doğrudan, alaycı bir şantaj olduğunu belirtti.

Lavrov: İdlib'deki 2 milyon sivil, Türkiye buradaki görevini yerine getirince rahat bir yaşama kavuşabilecek...

Rusya Dışişleri Bakanı Lavrov, İdlib'deki çatışmaların yoğunlaşması hâlinde 2 milyon sivilin Türkiye sınırına gelebileceği endişesine ilişkin olarak, Türkiye'nin bu bölgedeki silahlı muhalifleri teröristlerden ayırmasıyla sivillerin kaderinin de belirleneceğini, bu şekilde söz konusu sivillerin teröristlerin esiri olmaktan kurtulacaklarını söyledi.

Rusya: Türkiye'ye S-400 sevkiyatını temmuzda planlıyoruz... Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in Yardımcısı Yuriy Uşakov, Türkiye'ye S-400 sevkiyatının temmuzda planlandığını, Moskova ile Ankara arasındaki tüm anlaşmaların vaktinde yerine getirileceğini söyledi.